

Manisa Milletvekili Faik Kurdoğlu ve 7 arkadaşının, Gördes Kasabasının nakledileceği Kocamutluk mevkiinde yaptırılacak binalar hakkında Kanun teklifi ve İçişleri, Bayındırlık ve Bütçe Komisyonları raporları (2/151)

Yüksek Başkanlığa

İlişik olarak sunulmakta olan, Gördes'in nakli mukarrer mahalde yapılacak binaları hakkındaki Kanun tasarısının, ilgili komisyonlarca incelenmesine ve kanuniyet kespnetmesine müsaadeletini arz ve ricaederiz.

Manisa Milletvekili
F. Kurdoğlu

Manisa Milletvekili
Gl. A. R. Artunkal

Manisa Milletvekili
Y. Özey

Manisa Milletvekili
Ş. R. Hatipoğlu

Manisa Milletvekili
H. Öztarhan

Manisa Milletvekili
F. Uslu

Manisa Milletvekili
D. M. N. Otaman

GEREKÇE

1. Yer kayıntısının başladığı tarih :

Gördes bilindeği üzere, Batı - Anadolu'nun Kumçaya üzerinde kurulu, bilhassa halı, tütün ve çeşitli meyvaları ile tarih boyunca tanınmış kasabalarından biridir. Coğrafi bakımdan birçok yolların en tabii kavuşak noktasından bulunmakta, çeşitli madenler ve orman serveti bakımından ise ihmalî mümkün olmayıyan bir önem arz etmektedir. Bu şirin kasabanın çalışkan halkı, bundan sekiz yıl evvel, 23 . I . 1940 gecesi, büyük ve şiddetli bir heyelânla karşılaşarak günlere sokaklarda kalmışlar ve daha az şiddetle, fakat hemen hemen arasız devam eden yer kayıntısının, bir mahallesi müstesna, bütün kasabayı tehlikeli bir harabazar haline getirdiğini görerek Hükümetten istinbat etmişlerdir.

2. Hükümet ne tarihinde haberdar olmuş ve bugüne kadar neler yapılmıştır ?

6 . V . 1948 tarihli Faik Kurdoğlu, Kâmil Coşkunoğlu ve R. N. Edgüer imzalı bir yazılı cevap talebine, Bayındırlık Bakanınca verilen 21 . V . 1948 tarihli 6 - 852, 7 - 322 sayılı yazıdan aynen şu satırları alıyoruz :

(Gördes kasabasının heyelânı konusu, ilk defa Manisa Valiliğinin Başkanlığa ve İçişleri Bakanlığı ile Bakanlığımıza yazdığı 26 . I . 1940 tarihli ve 569/8 sayılı yazısıyla Bakanlığımıza intikal etmiştir. Gördes Kaymakamlığının 24 . I . 1940 tarih ve 67/26 sayılı yazısına atfen Bakanlığımıza yazılmış olan yukarda adı geçen yazıda «son günlerde yağan şiddetli ve devamlı yağmurlar dolayısıyla Gördes kasabasının Cuma mahallesinde ve Cenup kısmında ehemmiyetli çöküntüler meydana geldiği ve bu meyanda tehlikeli görülerek sekeneşi tahliye edilen iki evin yıkıldığı ve kasabanın bulunduğu mntakada heyelân mevcut olduğu ve bu yüzden hususle gelen yarıntılardan da su çıkmakta olması tehlikeli bir vaziyet arzettiği ve bu kasabanın bulunduğu arazide ötedenberi heyelân vukua gelmekte olmasına mehni müstacelen mahalline bir mütehasşis gönderilerek tetkik ettirilmesi» istenmiştir.

Bu yazı üzerine Bayındırlık Bakanlığı derhal harekete geçerek bu incelemeleri yapmaya Suişleri Jeoloğu Dr. Zimmerman ile Manisa Bayındırlık Müdürü Yüksek Mühendis Mahmut Yonat'ı memur etmiş ve adı geçenler 4 Mart 1940 tarihinde mahallinde gerekli incelemeler yaparak raporlarını gerek Manisa Valiliğine gerekse Bakanlığımıza göndermişlerdir.

6. III. 1940 tarihli olan bu raporda :

«Kasabanın bulunduğu yerin heyelân dolayısıyla tehlikeli bulunduğu ve başka bir mahalle nakli zarureti mevcut olduğu, tehlikeye en fazla mâruz evlerin derhal tahliyesiyle kasabayı yavaş yavaş Şimali - Garbi istikametinde 1 kilometre mesafede yüksek plâtoya nakil» bildirilmiştir.

Bu raporda kasabanın yeniden kurulması için jeolojik bakımdan tehlikeli edinen sükuroilik bakımından da uygun olup olmadığının incelenmesi için Bayındırlık Bakanlığı Fen Heyeti Yüksek mühendislerinden Celâl Ulusan'la yine Manisa Bayındırlık Müdürü Yüksek Mühendis Mahmut Yonat memur edilerek 27 . III . 1940 tarihinde mahallinde incelemeler yapmışlar ve aynı tarihte raporlarını vermişlerdir. Bu raporda :

1. Kesikler mevkii;
2. Çaltılı mevkii;
3. Kasabanın Cenup kısmında dere karşısı;
4. Kocamutluk mevkii;

Olarak 4. muhtelif yerin incelemeleri yapıldığı ve bunlardan en uygun olanının Kocamutluk mevkii olacağı bildirilmiştir.

Diğer taraftan Manisa İli Genel Meclisinin 15. III. 1940 tarihli toplantısında :

Bu büyük felâketin icap ettirdiği gücün ne Belediye Bütçesi, ne il bütçesi ve ne de halk yardımı ile yapılamıyacağı, bu muazzam işin Hükümetin yüksek himaye ve şefkatine terk edilmesinden başka çare bulunmadığı ve bu husus için de 3773 sayılı Kanunun Gördes'e de teşmilî temennisi vilâyet kanalı ile Başbakanlığa, İçişleri Bakanlığına ve Bayındırlık Bakanlığına iblâğ edilmiştir.

Sağlık Bakanlığının 18. VI. 1944 gün ve 87.972/6 sayılı yazısında :

Vakit gazetesi sahibi Hakkı Tarık Us'un teklifi üzerine bugünkü kasabaya daha yakın olması dolayısıyla Kepez mevkiinin de tekrar bir incelemeye tâbi tutulması istenmiş ve bunun üzerine evvelki tetkikatı da yapmış olan jeoloğ Dr. Zimmermana 16. VIII. 1944 tarihinde tekrar mahallinde incelemeler yaptırılmış ve adı geçen, bu tetkiklerin meticesini 24. Ağustos 1944 tarihli raporu ile bildirmiştir. Bu raporda :

Şehrin yeniden kurulması için bir mevki intihabında bütün dik şevli yerlerden kaçınılması ve bu hususta mümkün olduğu kadar düz bir alanın lâzımgeldiği aşikârdır. Kocamutluk mevkii bu yoldaki isteklere tamamen uygun bulunmakta ve jeolojik bakımdan da itiraza mahal bırakılmaktadır. Kepez tepenin intihabı hususunda jeolojik bakımdan hiçbir mahzur yoktur. Kum gayi vâdisinin şark tarafından doğrudan doğruya Gördesin karşısında ve Salihli Şosasının şimalinde, halkın bir kısmı tarafından teklif edilen maltepede yan vâdilerin dik yamaçları hariç kılınmak suretiyle şark - garp istikametinden mürekkep şeritvari teraslardan takriben bir kadar evli bir şehri istiaba yeter büyüklük de bir kısım mevzuubahis olabilir. Şehrin ilerde tesis edileceği mahal- lin katî olarak intihabında yalnız jeolojik vaziyetin değil, aynı zamanda diğer bir sıra unsurlarında tesiri bulunduğu için jeolojik vaziyetleri itibariyle maksada tamamiyle uygun olan mevzuubahis Kocamutluk, Kepeztepe, Maltepeden ibaret üç mevkiden birinin intihabının bir şehircilik mütehassı- sma terk ve havalesinin muvafık olacağı » kanaati izhar edilmiştir

Bu sebeple Bakanlığımızca mahalline gönderilen Şehircilik Fen Heyeti Y. Mimarlarından Muzaffer Berberoğlu ile Manisa Bayındırlık Müdürü Y. Mühendis Feridun Şemi İrs'in müşterek tanzim ettikleri 14 . X . 1944 tarihli raporda :

« Şimdiki kasabanın en yüksek noktasından 150 metre yüksek olan bu yere çıkmak için çok müş- kûlâtla takriben 4 kilometre uzunlukta bir yol yapmak icabetmesi, ana bir yol üzerinde bulunmama- sı tamamiyle kayalık bir arazi üzerinde bulunması, ve sedaidi havaîyenin fazlalığından dolayı ge- rek insan gerekse hayvanların barındırılmasının çok güç olacağı, bu sebepten Maltepe mevkiinin daha elverişli bulunduğu, ancak bu mevkide de kâfi miktarda su bulunmadığı için su meselesinin de halli lâzımgeldiği » bildirilmiştir.

Bu raporun ilgili makamlara gönderilmesinden sonra :

Manisa ilinden alınan 15 . XII . 1944 tarihli, 16 . XII . 1944 tarihli, yazılarda, kaza belediye meclisinin 14 . XI . 1944 içtimaında tanzim ve kabul ettiği temenni mazbatasında, Maltepe mev-

kiinin, kasaba halkının birçoklarının geçim vasıtası ve miktarı mahdut kıymetli ziraat yerleri olmasında dolayı, gerek istilâk için fazla masraflı ihtiyaç göstermesi, gerek şimdiki kasaba tarafında bulunan şehir suyunun, Kamu gayrimenkul emir tarafına isalesindeki zorluklar, bakımından, halkı tatmin etmemiş olduğundan, bu nakil işi için bütün arzuların plân ve projesi yapılmış bulunan Kocamutluk mevkiî üzerinde toplanmış ve her şeyden önce su tesisatının yapılmasına mutlak ihtiyaç bulunduğu bildirilmiştir.

Gördes Kasabasının nakledileceği yer hakkında Bayındırlık Bakanlığınca vâkı bazı şikâyetler ve istekler üzerine:

Şehircilik Fen Heyeti yüksek mimarlarından Celâl Uzer 22 . IX . 1947 tarihinde mahalline gönderilmiş ve adı geçen vermiş olduğu aynı tarihli raporda, ayrıca inceleme yapan Y. mühendis Celâl Ulsan'ın fikrine tamamen iştirak ettiğini ve Kepez Tepesinin şehir kurmaya elverişli olmadığını, karşı sahilde Maltepe mevkiinin, kasabanın en mübit bahçe ve tarlalarından mürekkep bir arazinin istilâkının pahalı ve kasaba halkının pek çoğunun geçim vasıtalarına ellerinden alınmasını intaç edeceğini ve su tesisatının da fazla masraflı olacağını»

Bildirerek uygun olmayacağını bildirmiştir.

Bundan sonra dahi tevalî eden şikâyetlere son verilmek üzere:

Bakanlık Şehircilik Fen Heyeti Müdürü Y. Mühendis Mimar Orhan Alsag şehircilik uzmanı Dr. Qalsner, ve jeolog Dr. Lahn'den mütesekkil bir heyetin Gördes'e gönderilmesi tensip edilmiş ve adı geçenler 4 Nisan 1948 de mahalline gönderilmiştir. Bu heyetin vermiş olduğu 27 . IV . 1948 tarihli raporda:

«Kasabanın bugünkü yerde kalmasının imkânsız olduğu, Kocamutluk mevkiinin bugünkü kasabaya en yakın ve en sağlam yer olduğu ve diğer teklif edilen yerlerin hiç birisinin bu vasıfları haiz olmadığı»

Bildirilmiştir. Bu rapor Bakanlıkça tasvip olunmuş ve mahalline de bildirilmiştir.

Şimdiye kadar yapılan işler:

1. Kasabanın nakledileceği yerin halî hazır haritası belediyesi tarafından yaptırılmış ve Bayındırlık Bakanlığınca onanmıştır.

2. Yeni kasabanın imar plânı Bayındırlık Bakanlığınca yapılmış ve onanmış ve kazıklar hususi işaretlerle aynen zemine tatbik edilmiştir.

3. 370 000 lira sarfiyle yeni kasaba yerine demir borularla su getirilmiş ve sokaklarda yedi muhtelif yere çeşmeler yapılarak su verilmiştir.

4. Belediye tarafından on evin yapılmasına başlanmış ve bunlardan 7 si ikmal edilerek kullanılmaya başlanmıştır.

5. Belediyeçe çarşıda 24 dükkân ve halde de 25 dükkân inşasına başlanmış ve mühim kısımları ikmal edilmiştir. Belediyeçe yollar ağaçlandırılmış ve spor alanının toptan tesviyesi yapılarak inşaata hazır bir vaziyete getirilmiştir.

6. Halk tarafından bir han inşa edilmiş ve kullanılmasına da başlanmış, ayrıca 21 ev de kusmen inşa edilmiştir.

7. Orman İdaresi tarafından kasabanın kenarında revir binaları inşa edilmekte olup bir kısmı ikmal edilmiştir.

8. Yeni kasabanın eski kasabaya iltisakını temin edecek Akhisar - Gördes yolunun inşası Bayındırlık Bakanlığınca taahhüdâ bağlanmış ve kısmen inşa edilmiştir.

9. Hükümet konağı arsası istilâk edilmiştir.

Yapılması düşünülen işler:

Ünümü bütçenin Bayındırlık Bakanlığı kısmına sel, yangın, heyelan gibi afetlerden zarar gören bölgelere yardım yapılmak üzere her yıl muayyen bir ödenek konulmaktadır. 1948 yılında bu ödeneğin miktarı 118 933 liradır.

Mütaakip yıllar bütçesine konacak ödenek nispetinde munhasıran yeni yerde nakledilecek fakir halkın evlerinin inşasını sağlamak üzere, yardım yapılması düşünülmektedir.

Yapılmış işler :

a) Yeni bir hükümet konağı inşası için 250 000 liralık bir ödenek ayrılmışsa da - 1948 - son günlerinde koordinasyon heyetince yeni inşaata başlanmaması hakkında alınan karara uyularak intizar edilmektedir.

b) Sel, yangın ve heyelân gibi âfetlerden zarar gören bölgelere yardım yapılmak üzere 1948 yılı ödeneginden geçen yıla nispetle bu yıl - 1948 fazla konan 68 935 liranın yeni kasabaya nakledilecek halkın fakir olanlarına verilmek üzere Gördes Belediyesine gönderilmesi mukarrer olup bu para ödenmek üzeredir. 25 . XI . 1948)

3. İlişik tasarının Yüksek Meclisin tasvibine arzdeki sebepler:

Yukarıya aynen naklettığımız resmî beyanat ile de kâfi derecede belirlemekte ve sadece şu mütaâlaların da ilâvesi ile yetinilmektedir:

1. 1945 Bütçe raporunda, vaziyeti inceleyen Bütçe Komisyonu, Hükümetin bir kanunla gelmesini temenni etmiş ve mütaaddit hazırlıklara rağmen böyle bir teklif bugüne kadar gelmemiştir.

2. Mahallinde tetkikat yapan mütehassıs raporlarında tehlike her an için vârit olduğu da belirtilmiş ve tabiatın böyle umumi bir tehlikeyi bu derecelerde ihtar ettiği vaziyetler ender olduğu işaret edilerek katiyetle ve müstacelen nakil lüzumunda ittifak edilmiştir.

3. Halk da bu tehlikeyi görmüş ve idrak etmiş bulunmakta ve daha bati şekilde de olsa heyelânın devam ettiğini göreyek birçokları bir inhilam vukuunda tehlikeyi azaltmak için üst katlarını etrafı kilimlerle çevrilmiş ahşap iskeleler haline sokmuş bulunmaktadır. Kasaba pek az kısmı müstesna bugün bir harabe halinde bulunmakta ve halk 8 yıldır bu ıstırapı çekmektedir.

4. Halk umumiyetle fakirdir. Eski kasaba yıkıntılarında kurtarabildikleri inşa maddeleri yarı yarıya çürümüş kerestelerden ibarettir. İl Meclisinin iki işaretili kısımda naklolunan karardan da anlaşılacağı üzere Hükümet yardımı olmadan bu kasabanın naklini temine maddi, fiilî imkân yoktur. Yapılan ve Hükümet idareleri de nakledilmemiş olduğu için metruk kalan binalar da buna teyit etmiştir.

5. Böyle bir felâketle karşılaşan kasabayı, yeni yerinde, asla lüks değil, fakat ucuz, temiz ve sıhhi bir manzume halinde nakil ve Cumhuriyetin güzel ve model bir kasabası halinde tesisteki çeşitli bakımlardan önem ve lüzum aşıkârdır.

İlişik tasarısı bu mülâhaza ve bu duygularla sunulmuş bulunmaktadır.

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

İçişleri Komisyonu

Esas No. 2/151

Karar No. 25

23 . III . 1949

Yüksek Başkanlığa

Manisa Milletvekili Faik Kurdoğlu ve yedi arkadaşı tarafından verilip, incelenmesi komisyonunuza da havale buyurulmuş olan Gördes Kasabasının nakledileceği sahada yapılacak binalar hakkındaki Kanun tasarısı ve gerekçesi, teklif sahiplerinden bir kısmı ve İçişleri, Bayındırlık, Maliye Bakanlıkları temsilcileri hazır bulunduğu halde okunup incelendi.

Gereğinde aynen nakledilen resmi işlemler safhalarından da anlaşılacağı veğhile 1940 sene-

sinde tehlikeli ve umumi bir hal aldığı görülen heyelân ve bu ana kadar yapılmış muameleler üzerinde duruldu.

Alınan tamamlayıcı malûmata göre halen 3962 nüfusu ihtiva etmekte olan ilçe merkezinde mevcut ceman 898 ev, iki boyahane, 19 halı mağazası ve 83 ticarethaneden:

1. Cuma Mahallesinde 294, Nakipaşa Mahallesinde 190, Cami Mahallesinde 189 ki, ceman 673 ev iki cami, üç kahvehane, bir boyahane, se-

kız halı mağazası bilhassa,

2. Kürtuluş ve Divan mahallelerinde ise 225 ev, bir boyahane, bir halı mağazası ile diğer mebanî ise «Pek azı müstecce» derece, derece heyelândan fiilen zarar görmüş bulunmakta,

3. Bayındırlık temsilcisi olarak komisyonumuza gelmiş olup, mahallinde tetkikata iştirak ettiği anlaşılan daire reisinin ifadetine nazaran heyelân halen de arasz devam etmekte olup, meselâ bilhassa yer kayırtısına mâruz mahalleler sahasında bulunan kabristanın Kuzey istikametinde 25 metrelik bir mesafeye kaydığı, yukarıda 2 işaretli fıkrada arz edilen binaların en sağlam sayılanlarının bile şakul tatbiki neticesinde tehlikeli heyelân tesiri altında bulduklarının anlaşıldığı, kasabanın dörtte üçü itibarıyla kısmen veya tamamen yıkılmış veya her an tehlikeye mâruz bir halde olup, heyeti umumiyesi itibarıyla kasabada teknikman en kısa müddetler için bile emniyette sayılabilecek tek nokta bulunmadığı ve halkın bu şartlar içinde kabili tasavvur ve izah olmayan ıstıraplarına son vermek bakımından olduğu kadar, her an mâruz kalabilecekleri tehlike bakımından da bir an evvel kesin surette tesbit edilen Kocamutluk mevkiindeki yeni kasaba mahalline nakledilebilmelerini temin gerektiği;

4. Maliye Bakanlığı temsilcisinin beyanatına nazaran, yeni kasaba mahallinde inşası için gerekli ödeneği 1948 Bütçesine konmuş olan Hükümet konağı binasının, Saka Hükümetince alınmış tasarruf tedbirleri arasında inşası talik edilecek binalar meyanına alınmış olmasından dolayı, halen tahsisatsız kaldığı;

5. İçişleri Bakanlığı temsilcisinin de teyit ettiğine nazaran mahalli belediye bütçesi 1944 te 19 305, 1945 te 23 000, 1946 da 2 500 lira bakanlık yardımıyla birlikte 29 000, 1947 de 4 500 lira bakanlık yardımıyla birlikte 38 890, 1948 de 4 260 lira bakanlık yardımıyla birlikte 43 125 liradan ibaret olup, normal ihtiyaçlarını bile karşıyabilecek vaziyette olmadığından belediye binasının temini inşası için de bir yardıma kesin ihtiyaç bulunduğu;

6. Bir ilkokul, bir ortaokul, bir cami, bir revir ve eczane, bir posta, telgraf ve telefon merkezi, bir adliye ve ceza evi, bir hal, bir otel, bir koçhan, bir tütün deposu, bir jandarma dairesi,

bir ziraat bahçesi, bir tarım memurluğu binasına ve tohum islah ve fidanlığa ihtiyaç katı olup bir tekel binası ve bütün fideligi ve laboratuvarı tesislerine de vakıflar müdürlüğü ve diğer ilgili teşkilâtın bu hususta gerekli tahsisat tedbirlerini derhal almaları gerekeceği;

7. Kasabanın tenvir ihtiyaçlarını temin için İçişleri Bakanlığınca projesi yaptırılmak ve yüz bin lira tahmin olunan masrafı fondan verilmek üzere derhal gerekli kararın verilmesi de lâzım geleceği;

8. İnşaat ve nakil masraflarını asgariye indirebilmek bakımından da; yeni kasaba yeri ile Gördes - Salihli ve Kocamutluk ile Akhisar arasındaki çöşeler müstacelen, yeni kasaba merkezi ve belli başlı köyleri arasındaki ana yolların da doğrudan doğruya Bayındırlıkça yardım suretiyle temin edilmelerindeki zaruret aşkâr bulunduğu;

9. Ve herhalde bu kadar uzun müddet bu derecelerde ıstırapa mâruz kalmış kasabanın, tamamen bakir ormanlar içinde olduğu anlaşılan yeni yerinde en sıhhi ve modern bir Cumhuriyet kasabası halinde yeniden teşkilini icabettiren çeşitli sebepler, ve burasını en sıhhi merkezlerden biri halinde idame ettirmek bakımından, yeni kasaba yerini çevreleyen ormanlar sahasının muhafaza ormanları arasına alınması konuları üzerinde geniş konuşmalar oldu.

Netice : Teklif tamamen yerinde görülerek tasarısının maddelerine geçilmesine karar verildi.

A) Tasarı maddelerinin aynen kabulüne;

B) Yukarıda 4 - 9 işaretli fıkralarda yazılı hususların Hükümetçe nazara alınmasının temennisine ve resmî ve zaruri binaların âzami süratle ikmal ve tesisi çeşitli bakımlardan elzem olduğundan gereklerinin süratle yapılması icabedeceğinin ve durumun hususiyeti bu inşaata diğer tasarruf tedbirlerine tâbi tutulmuşlar arasında mütalâya asla imkân veremeyeceğinden, bu yolda Hükümet binası için evvelce alınmış kararın teessürü mücip olduğunun ve bunun da diğerleriyle birlikte temin edilmesi zaruri olduğu kanaatinin belirtilmesine ayırlığıyla karar verildi.

Havalesi veçhile Bayındırlık Komisyonuna

tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Ko. Bas.	Bas. V.	Sözcü	Kâtip		
Tekirdağ	Çoruh	Kars	Balıkeşir	Amasya	Antalya
C. Uybadın	A. Tüzün	A. Eyidoğan	F. Tiritioğlu	A. Eymir	R. Kaplan
			Çorum	Giresun	Giresun
			S. Karafakroğlu	E. Dizdar	T. Ekmen
			Gümüsane		Sivas
			A. K. Varınca		N. Ergin

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. B. M. M.

7 . IV . 1949

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. 2/151

Karar No. 12

Yüksek Başkanlığa

Manisa Milletvekili Faik Kurdoğlu ve yedi arkadaşları tarafından sunulup incelenmesi Komisyonumuzca da havale buyurulmuş olan «Gördes kasabasının nakledileceği Kocamutluk mevkiinde yaptırılacak binalar hakkındaki kanun tasarısı» ve gerekçesi, İçişleri Komisyonu raporu ile birlikte, Bayındırlık ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin ve teklif sahiplerinden Faik Kurdoğlu'nun huzuriyle okundu.

Tümü üzerine geniş konuşmaları yapılarak bu arada Bayındırlık ve İçişleri Bakanlıkları temsilcilerinin İçişleri Komisyonu raporuna alınan mütalâa ve beyanlarını tekrar ettikleri ve kasabanın bir an evvel yeni yerine naklini temin etmekte teknik bakımdan kesin zaruret bulunduğu mütalâasına Hükümetçe de iştirak edilmekte olduğu görüldü. İstinat edilen raporların muhteviyatı ve durumun filhakika bunu gerektirdiği, mahallî ve şahsî teşebbüs ve imkânlarla bırakılarak bu neticenin temini fiilen kabil olmayacağından sarfınazar, bu tarzda ve böyle bir sebeple tümü ile nakli hayâtî bir önem ve ivedilik arz eden bir kasabanın çeşitli bakımlardan Hükümetin yardım ve esaslı ilgisine ihtiyaç göstereceği ve teklifin bu maksatla derpis edilmiş aşşarı da denenecek mütevazî esasları ihtiyaç ettiği görüldükçe tümü ile müzakereye değer olduğuna karar verildikten sonra maddelere geçildi.

Madde 1 : Umumi hatları itibariyle Erzincan hakkındaki kanunun birinci maddesi esaslarına mütenazır olarak kaleme alınıp İçişleri Komisyonunca da aynen kabul edildiği görülen bu maddede:

2 000 000 lira ve ihtiyaç,
Gördes vaziyetinin özelliği dolayısıyla kullanıldığı anlaşılan «Bina» mutlak tâbiri,
Birçok kasabalarımızda olduğu gibi, tapusuz mesken sahipleri de bulunabileceği,
Ve nihayet yaptırılacak binaların tevzi sırasına ait prensip noktalarından geniş konuşmalar oldu.

Neticede:

Ortalama 4 000 lira itibari ile bu miktarla ancak 500 ev yaptırılabilmesine nazaran, «bina» kelimesinin «mesken» olarak tashihî ve İçişleri Komisyonunun komisyonumuzca tamamen iştirak edilmiş olan temennileri ve hile, Devlet ve Belediye ve Hususî İdareye ait olmak üzere yapılması icabedecek mebani için, Hükümetçe ayrıca yardım derpis edilmesi ve mümkün olan ivedilikle temin edilmesi lâzım ve zarurî olduğu, geriye kalacak mesken ihtiyaçlarının imkân nispetleri müsait olanlar tarafından, tespit edilmiş plânlara gereğince uygun şekilde ilgililerce doğrudan doğruya ve bankaların ve bilhassa Emlâk ve Kredi Bankasının normal usullerle sağlayacağı kredilerle inşası imkânlarına intizar ve icap ederse ileride bu ciheti ayrıca teemmül mümkün olacağı, bu mülâhazalarla tevziye ait ana prensipin bu maddeye konması ve tapuda kayıtlı kaydının kaldırılması hususlarında ittifak edilerek maddenin bu esasa göre değiştirilmesi uygun görüldü.

Madde 2 : Bu maddedeki yetkinin valilerin başkanlığındaki bir komisyona tevzii daha uygun olacağı yolundaki mütalâalar üzerinde durulmuş ve neticede madde aynen kabul edildi.

yıkılmış binaların enkazından yapılan barakalarda veya yıkılmaya mahkûm binalarda oturmak zaruretinde buldukları cihetle teklif sahipleri, bu kasaba vaziyetini bir an evvel ıslah etmek maksadiyle mesken inşasında Hükümet yardımının teminini sağlamak üzere bu tasarımı hazırlamış buldukları alınan izahlardan anlaşılmiş ve tasarı esas itibariyle kabule değer görülmüştür.

Tasarımın istilzâm ettiği para 1950 yılında seçim giderleri için İçişleri Bütçesine konan ödenğin (500 000) lirasının 1949 yılı ek ödenek tasarısında (Seçimin ilk hazırlıklarını yapmak üzere) temin edildiğinden 1950 seçim ödenği olan (3 500 000) liradan bu miktarın Bayındırlık Bütçesinde açılacak yeni bir tertibe nakli sağlanmış ve bu suretle Gördes Kasabasının bu müşkül durumunun halli mümkün olmuştur.

Tasarımın görüşmesine Bayındırlık Komisyonu raporu esas tutulmuştur.

Tasarımın birinci maddesi, şekle ait bir değişiklik yapmak ve gelecek yıllara geçici taahhüt yetkisine göre bono çıkarmaya Maliye Bakanlığı mezun olduğundan bu kayıt çıkarılmak ve Bayındırlık Bütçesinde mevcut sel, yangın gibi diğer âfetlerden zarar görenlere yardım tertibinden değil, ayrıca açılacak bir bölümden ödeneceğinden buna ait hüküm de maddeden çıkarılarak yeniden yazılmıştır.

Tasarımın ikinci ve üçüncü maddeleri teklif veçhile aynıyle kabul edilmiştir.

Tasarımın dördüncü maddesinde yazıya ait bir değişiklik yapılmış ve beşinci madde hükmü

yalnız tahsil giderlerine inhisar ettirilerek bankanın bina bedellerinden hâsıl olacak matluplarının kendi kanun ve usullerine göre tahsili tabii olduğundan maddeden çıkarılmak suretiyle madde yeniden yazılmıştır.

Altıncı madde ile tesis edilmek istenilen istisnai hükümler, Bina Yapımını Teşvik Kanunu hududu içinde kalmasını temin maksadiyle maddeden çıkarılmış ve madde yalnız tapu harç ve Damga Resmine tahsis edilmiştir.

Yedinci ve sekizinci maddeler, teklif veçhile aynıyle kabul edilmiştir.

Bu mâruzat dairesinde yeniden hazırlanan kanun tasarısı ivedilikle görüşülmek dileğiyle Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Başkan V.	Bu rapor
Mardin	Diyarbakır	Sözcüsü
R. Erten	İ. H. Tigrel	Ankara
Bolu	Diyarbakır	M. Eriş
C. S. Siren	C. Ekin	Erzincan
Eskişehir	İstanbul	N. Pekcan
A. Potuoğlu	Dr. A. Adwar	İzmir
Kastamonu	Kırklareli	S. Dikmen
T. Coşkan	Korgl. K. Doğan	Kırşehir
Kütahya	Kütahya	Ş. Torgut
A. Menderes	A. Tahtakılıç	Malatya
Manisa	Niğde	M. S. Eti
F. Kurdoğlu	R. Gürsoy	Ordu
Seyhan		H. Yalman
A. R. Yüreğir		Tokad
Urfa		R. A. Sevengil
A. Akan		Urfa
		E. Tekeli

MANİSA MİLLETVEKLİ FAİK KURDOĞLU
VE ARKADAŞLARININ KANUN TEKLİFİ

Gördes Kasabasının nakledileceği Kocamutluk mevkiinde yaptırılacak binalar hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Eski Belediye hudutları içinde, kendileri veya murisleri adlarına tapuda kayıtlı gayrimenkul sahiplerine satılmak üzere binalar yaptırılması için yıllık ödeme miktarı (500 000) lirayı geçmemek şartıyla (2 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girmeye Bayındırlık Bakanlığı ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Vârislerin taaddüdü halinde bunlar için yaptırılacak binalar birden fazla olamaz.

Yükleme bedelleri, Bütçe kanunlarına bağlı (A) işaretli cetvellerin Bayındırlık Bakanlığı kısımlarında sel, yangın ve heyelân bölgelerine yapılacak yardımlar tertibindeki ödeneklerden karşılanır.

MADDE 2. — Birinci madde hükümleri dairesinde yaptırılacak binaların tipleri, adedi, satınalma hakkını haiz olanlardan tâlipler arasında gözetilecek sıra esasları, Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

MADDE 3. — İnşaatı tamamlanan binalar Hazinece Türkiye Emlâk Kredi Bankasına temlik ve maliyet bedelleri adı geçen banka sermayesine mahsup olunur.

MADDE 4. — Bu binalar adı geçen bankaca, ikinci madde gereğince taayyün eden esaslar dâhilinde tâliplerine bedeli faizsiz olarak 20 yılda 20 eşit taksitte tahsil edilmek üzere satılır. İlk taksit vâdesi satış tarihinden bir yıl sonradır? Her hangi taksitin zamanında ödenmemesi halinde geri kalan borcun tamamı muacceliyet kesbeder, ve yıllık % 5 faize tâbi olur.

Bankanın bu binalardan mütevellit alacağı kendi kanunundaki usullere göre takip ve tahsil olunur.

BAYINDIRLIK KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Gördes Kasabasının nakledileceği Kocamutluk mevkiinde yaptırılacak binalar hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Eski Gördes Belediye hudutları içinde kendilerine veya mirasçılarına ait mesken sahiplerine, derhal ve defaten evlerini yaptırmaya kudreti olmıyanlara takdimen satılmak üzere meskenler yaptırılması için yıllık ödeme miktarı (500 000) lirayı geçmemek üzere, (2 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Bakanlığı ve faizleriyle birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

Vârislerin taaddüdü halinde bunlar için yaptırılacak binalar birden fazla olamaz.

Yükleme bedelleri, Bütçe Kanunlarına bağlı (A) işaretli cetvellerin Bayındırlık Bakanlığı kısımlarında sel, yangın, heyelân bölgelerine yapılacak yardımlar tertibindeki ödeneklerden karşılanır..

MADDE 2. — Teklif sahiplerinin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklif sahiplerinin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu meskenler adı geçen Bankaca, ikinci madde gereğince taayyün eden esaslar dâhilinde tâliplerine bedeli faizsiz olarak 20 yılda yirmi eşit taksitte tahsil edilmek üzere satılır.

İlk taksit vâdesi satış tarihinden bir yıl sonradır. Her hangi taksitin zamanında ödenmemesi halinde bu taksit için % 5 faiz alınır. Takip edecek yıl içinde de ödenmezse gerek bu taksit gerek bunu takip eden yıla ait taksit % 5 faize tâbi tutulmakta devam edilir. Bu yıl da takip edecek üçüncü yıl taksiti de ödenmezse borcun tamamı muacceliyet kespeder ve tahsiline kadar % 5 faize tâbi tutulur. Bankanın bu binalardan mütevellit alacağı, kendi kanunundaki usullere göre takip ve tahsil olunur.

BÜTÇE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Güdes Kasesinin nakledileceği Kocamutluk mevkiinde yaptırılacak binalar hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Eski Gördes belediyesi hudutları içinde kendilerine ait veya henüz intikali yapılmamış olarak murisleri uhdesinde bulunan mesken sahiplerine, derhal ve defaten evlerini yaptırmaya kudreti olmyanlara takdimen satılmak üzere, meskenler yaptırılması için yıllık ödeme miktarı (500 000) lirayı geçmemek şartıyla (2 000 000) liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Bakanını yetkilidir.

Vârisleri taaddüdü halinde bunlar için yaptırılacak binalar birden fazla olamaz.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynıyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu meskenler adı geçen Bankaca, ikinci madde gereğince taayyün eden esaslar dâhilinde tâliplerine,, bedeli faizsiz olarak yirmi yılda, yirmi eşit taksitte tahsil edilmek üzere, satılır.

İlk taksit vâdesi satış tarihinden bir yıl sonra başlar. Her hangi taksitin zamanında ödenmemesi halinde bu taksit için % 5 faiz alınır. Bunu takip edecek yıl içinde de ödenmezse gerek bu taksit ve gerek bunu takip eden yıla ait taksit için % 5 faiz yürütülür. Bu yılı takip edecek üçüncü yıl taksiti de ödenmezse borcun tamamı muacceliyet kespeder ve tahsiline kadar % 5 faize tâbi tutulur. Bankanın bu binalardan mütevellit alacağı, kendi kanunundaki usullere göre takip ve tahsil olunur.

Teklif

MADDE 5. — Maliye Bakanlığı ile Türkiye Emlak ve Kredi Bankası arasında kararlaştırılacak esaslara göre tesbit olunacak tahsil giderleri ile her hangi bir sebeple tahsiline imkân kalmıyan satış bedlleri, her yıl adı geçen bankaya birinci maddede gösterilen tertiplerdeki ödeneklerden tesviye olunur.

MADDE 6. — Bu kanunda yazılı maksatlar için Hkmete hariçten getirilecek hazır evlerden ve inşaat malzemesinden Gümrük Resmii ile gümrüklerde alınan sair vergi ve resimler alınmaz.

Orman işletmelerinden alınacak tomruk ve keresteler maliyet bedelleri üzerinden verilir:

Bu kanuna göre yapılacak binaların ilk sahiplerine tescillerinde Tapu Harcı ve Damga Resmii alınmaz.

MADDE 7. — Bu kanun yayımı tarihinde yrrlge girer.

MADDE 8. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Ba. K.

MADDE 5. — Teklif sahiplerinin beşinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Bu kanunda yazılı maksatlar için Hkmete hariçten getirilecek her nevi kereste ve inşaat malzemesinden Gümrük Resmii ile gümrüklerde alınan sair vergi ve resimler alınmaz. Bu inşaat için gerekli her çeşit malzeme Devlet nakil vasıtalarında kanunların imkân verdiği en düşük tarife üzerinden yapılır.

Orman işletmelerinden alınacak tomruk ve keresteler maliyet bedelleri üzerinden ve en yakın revirlerden verilir.

Bu kanuna göre yapılacak binaların ilk sahiplerine tescillerinde tapu harcı ve Damga Resmii alınmaz.

MADDE 7. — Teklif sahiplerinin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Teklif sahiplerinin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

B. K.

MADDE 5. — Maliye Bakanlığı ile Türkiye Emlâk ve Kredi Bankası arasında kararlaştırılacak esaslara göre tesbit olunacak tahsil giderleri, Maliye Bakanlığı bütçesinden ödenir.

MADDE 6. — Bu kanuna göre yapılacak binaların ilk sahiplerine tescillerinde tapu harcı ve damga resmi alınmaz.

MADDE 7. — Teklifin 7 nci maddesi ayniy-
le kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Teklifin 8 nci maddesi ayniy-
le kabul edilmiştir.